

Saker til behandling

SØR-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Fylkesutvalget

Sak 174/2010 Høring lokalisering av kampflybase

Saken behandles i:	Møtedato	Saknr
Fylkesutvalget	18.05.2010	174/2010

Saksbehandler: Tore Kiste

Arkivsaksnr: 201007348

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Utredningsrapportens konklusjon om at Ørland Hovedflyplass er meget tilfresstillende som enebase for styrkeproduksjon av nye kampfly i det norske forsvaret.

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg også til konklusjonen om at Ørland som enebase med QRA i nord vil være godt egnet i forhold til operative behov og vil hevde at dette vil gi en optimal, robust og fremtidsrettet løsning både samfunnsøkonomisk og militærfaglig.

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil særlig peke på at virksomheten ved Ørland Hovedflystasjon er en integrert del av storbyregionen Trondheim med de betydelige fortrinn dette gir både i forhold til nasjonale forsknings- og utdanningsmiljø, rekruttering og øvrige samfunnsfunksjoner.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener at det er dokumentert i rapporten at en nedlegging av virksomheten ved ØHF vil få svært store lokale og regionale konsekvenser både knyttet til ansatte, til leveransevirksomheten og til den kommunale virksomheten. Fylkeskommunen vil peke på at et bortfall av 900 arbeidsplasser også vil få store sosiale og funksjonelle konsekvenser for lokalsamfunnet. Konsekvensene vil også kunne bli svært store for Luftforsvaret ved at dagens tilknytning til det store kompetansemiljøet i Trondheim vil kunne reduseres betydelig.

Saksutredning: Høringsuttalelse ”Vurdering av lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly”.

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Utredningsrapportens konklusjon om at Ørland Hovedflyplass er meget tilfresstillende som enebase for styrkeproduksjon av nye kampfly i det norske forsvaret.

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg også til konklusjonen om at Ørland som enebase med QRA i nord vil være godt egnet i forhold til operative behov og vil hevde at dette vil gi en optimal, robust og fremtidsrettet løsning både samfunnsøkonomisk og militærfaglig.

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil særlig peke på at virksomheten ved Ørland Hovedflystasjon er en integrert del av storbyregionen Trondheim med de betydelige fortrinn dette gir både i forhold til nasjonale forsknings- og utdanningsmiljø, rekruttering og øvrige samfunnsfunksjoner.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener at det er dokumentert i rapporten at en nedlegging av virksomheten ved ØHF vil få svært store lokale og regionale konsekvenser både knyttet til ansatte, til leveransevirksomheten og til den kommunale virksomheten. Fylkeskommunen vil peke på at et bortfall av 900 arbeidsplasser også vil få store sosiale og funksjonelle konsekvenser for lokalsamfunnet. Konsekvensene vil også kunne bli svært store for Luftforsvaret ved at dagens tilknytning til det store kompetansemiljøet i Trondheim vil kunne reduseres betydelig.

VEDLEGG OG ANDRE SAKSDOKUMENTER

Utredningsrapportten ”Vurdering av lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly”
Forsvarsdepartementet 17.mars 2010.

Dette saksfremlegget er bla basert på utredningsarbeid som fortsatt pågår både i Ørland og Bjugn og i delrapporter utarbeidet av bla Rambøll. Disse rapportene er i skrivende stund ikke ferdigstilt og vil bli utdelt i fylkesutvalgets møte 18.5.

BAKGRUNN.

I st.prp. nr. 48 (2007-08) la Regjeringen opp til å vurdere fremtidig lokalisering av kampfly, luftvern og basesett i lys av prosessen knyttet til fremskaffelse av ny kampfly. Gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 318 (2007-2008) sluttet Stortinget seg til dette. I Prop.1 S (2009-2010) orienterte regjeringen om at en anbefaling om lokaliseringen av de nye kampflyene skulle legges frem for Stortinget på en egnet måte i 2010.

FD igangsatte sommeren 2009 et arbeid for å utrede lokalisering for de nye kampflyene. Foreliggende rapport presenterer resultatene fra hoveddelen av dette arbeidet. Vurderingen gjort i rapporten vil inngå som en del av beslutningsunderlaget for regjeringens anbefaling knyttet til lokalisering av nye kampfly.

Forsvarssektoren skal innrettes slik at den operative virksomheten understøttes på en best mulig måte, samtidig som driften skal søkes innrettet rasjonelt og effektivt. De hovedprinsippene som er trukket opp kan sammenfattes slik:

- Langsiktig balanse mellom Forsvarets operative struktur, styrkeproduksjon, baser og støttevirksomhet.
- Mer kostnadseffektive løsninger for sektorens samlede aktivitet.
- Forsvarets virksomhet skal konsentreres i noe større grad enn i dag.
- Endringer i basestrukturen må ivareta hensynet til langsiktig fleksibilitet.

Forsvarsdepartementet har sendt rapporten på høring. Høringsfristen er 19. mai 2010.

De aktuelle alternativene som vurderes er Ørland, Evenes og Bodø som enebaser, samt kombinasjoner av to lokaliteter som tobaseløsninger.

Som grunnlag for hovedrapporten foreligger det flere underrapporter, bl.a en rapport om personellmessige konsekvenser ved lokalisering av base for nye kampfly (Asplan Viak 2009-12-29).

Rapporten gir isolert sett ikke grunnlag for å konkludere på hva som totalt sett er den beste lokaliseringsløsning, men sammen med høringsuttalelser og ytterligere utredninger vil den utgjøre det nødvendige beslutningsunderlaget. Eksempler på kompletterende vurderinger er bla:

- Samfunnsøkonomisk kost/nytte knyttet til de enkelte alternativ.
- En grundigere vurdering knyttet til konsekvenser for sivil luftfart.
- En grundigere gjennomgang av særlige støy- og miljømessige utfordringer som identifiseres.

330-skvadronenes avdelinger på Ørland og i Bodø kan bli berørt av en eventuell relokalisering av kampflyene. Dette anses i rapporten som ikke avgjørende for valg av lokalisering av nye kampfly. Det vurderes at disse avdelingene eventuelt kan videreføres på dagens baser uavhengig av kampflyenes lokalisering.

Kort om rapportens vurderinger og konklusjoner.

Utredningsarbeidets hovedformål har vært å klarlegge det enkelte alternativs egnethet og konsekvenser og det er utledet en vurderingsmodell for formålet. Utgangspunktet for modellen er de mål for arbeidet som er lagt til grunn:

- Vurdere det enkelte alternativs egnethet som lokaliseringsløsning.
- Klarlegge vesentlige konsekvenser knyttet til de enkelte alternativ.
- Kostnadsberegning av alternativene.

Vurderingsmodellen har to nivåer:

- Bred analyse av de enkelte alternativ med hensyn til å kunne gjennomføre styrkeproduksjon og å løse kampflyvåpnets operative oppgaver.

- Neste nivå er å vurdere ivaretagelse av forholdet mellom allierte og partnere, personell og kompetanse, støy og miljøhensyn, eiendom, bygg og anlegg, samt distriktpolitiske konsekvenser. I den forbindelse har følgende problemstillinger vært belyst: Hvor mye vil sysselsettingen bli redusert i primærkommunen og i regionen sammenlignet med en mulig utvikling uten nedlegging? Hvor mye vil folketallet synke i primærkommunen og i regionen sammenlignet med en mulig utvikling uten nedlegging?

Ørland som enebase.

Rapporten konkluderer med at kampflyvirksomhet på Ørland gir tilstedeværelse av betydelig militær kapasitet og evne i Sør- og Midt-Norge, med kort avstand til befolkningstette områder, hovedstaden og oljeressursene i Nordsjøen. Quick Reaction Alert QRA-detachmentet i Nord-Norge gir denne lokaliseringsløsningen en nasjonal tilleggs effekt, slik at de operative behov i det totale interesseområdet tilfredsstilles i større grad enn øvrige enbaseløsninger. Løsningen gir større fleksibilitet og redusert sårbarhet i forhold til rene enbaseløsninger.

Ørland som enebase med QRA i nord vurderes som godt egnet i forhold til operative behov.

Svært lite sivil lufttrafikk, tilfredsstillende innflygingssystemet, god tilgang på luftrom for både luft-til-luft og luft-til-bakke-trening, samt trening med egne land- og sjøstyrker i sør kan ivaretas som i dag pekes på som fortrinn for Ørland.

Ørland vurderes til å fungere meget tilfredsstillende som enebase for styrkeproduksjon av kampfly.

Ørland er den basen som har hatt det største tilfanget av luftoperativ alliert trening de senere årene og har bla vært base for NATOs største kampflyøvelse. Nærhet til skytefelt anses som en fordel.

God tilgang på luftrom over sjø og land og god infrastruktur for alliert trening er vesentlige forhold som gjør at Ørland vurderes som meget godt egnet for alliert øving og trening.

Ørland som enebase medfører nedleggelse av Bodø, og i rapporten vurderes dette slik at Forsvaret vil kunne oppleve **kompetansetap** i en slik løsning. Omfanget av kompetansetap vil avhenge av mange faktorer, og en viktig faktor vil være Ørlandregionens evne til å rekruttere og beholde personell. I en overgangsfase vil det kunne settes inn tiltak for pendling, men dette vil være en belastning, bla på grunn av **tungvindt reise**.

Ørlands attraktivitet avhenger av i hvor stor grad en kan inkludere Trondheim. I utgangspunktet er avstand mellom Ørland og Trondheim såpass stor at det er diskutabelt om dette er å anse som en felles bo- og arbeidsregion.

Dersom Trondheim inkluderes i det regionale perspektivet vil rekrutteringsgrunnlaget bli best av alle tre alternativer Dette reduserer rekrutteringsutfordringen, men den forsvinner ikke helt, på grunn av pendleravstanden.

Støybergningene gjort i rapporten viser at dette er en betydelig utfordring for Ørland som fremtidig kampflybase. Dette skyldes at det er bebyggelse rundt hele basen og at **landskapet er flatt**. Det er foretatt støyberegninger for to alternative løsninger mht. til rullebane:

- Dagens rullebane forlenges 600m mot nord.
- Det etableres et nytt komplett system 900 m vest for eksisterende banesystem.

Det er pekt på behovet for en rekke avbøtende tiltak knyttet til begge disse alternativene både knyttet til tettstedene Uthaug og Brekstad, Grandefjæra naturreservat og andre vernede og verdifulle områder.

Rapporten omhandler kort de distriktspolitiske konsekvensene knyttet til konsekvensene for Bodø-regionen ved nedleggelse av Bodø hovedflystasjon. Det konkluderes imidlertid med at siden Bodø er dominerende i sin region, vil ringvirkningene til resten av regionen ikke være så store.

Rapporten tar også for seg konsekvensene for Ørlandregionen dersom virksomheten ved Ørland Hovedflystasjon legges ned eller reduseres kraftig. Det konkluderes ned at **en nedleggelse vil få store følger for lokalsamfunnet, både befolkningsmessig og sysselsettingsmessig.**

Bodø – Ørland som tobaseløsning.

Denne løsningen vurderes som meget godt egnet både for styrkeproduksjon og operasjoner. Begge flystasjonene utfyller hverandre til en samlet meget god løsning. En forlengelse av dagens rullebane på Ørland vurderes som tilstrekkelig, men det må fremdeles gjøres omfattende støytiltak. I Bodø må ny rullebane etableres.

Evenes-Ørland som tobaseløsning.

Løsningen anses som meget godt egnet for operasjoner og tilfredsstillende for styrkeproduksjon. Alternativene utfyller hverandre, Evenes scorer dårlig på manglende innflygingssystemer. Alle allierte forpliktelser vil ivaretas på Ørland som i dag. Med hensyn til personell og kompetansemessige forhold vurderes alternativet å ha utfordringer, da det må forventes kompetansetap ved flyttingen fra Bodø.

Oppsummering.

I tråd med hovedprinsippene vil en enbaseløsning bidra til en bedre langsiktig balanse mellom operativ struktur og støttevirksomhet, samt mer kostnadseffektive løsninger. En tobaseløsning vil fortsette å trekke ressurser på bekostning av annen virksomhet og i ytterste konsekvens gå ut over Forsvarets operative evne.

Med hensyn til langsiktig fleksibilitet vil tobaseløsninger generelt sett ha bedre forutsetninger for å kunne absorbere økt aktivitet eller lokalisering av andre strukturelementer. Enbaseløsningene har gode arealmessige utviklingsmuligheter, mens støy vil være utfordrende.

Rapporten fra arbeidet inneholder ingen anbefaling om hvilken lokaliseringsløsning eller lokalisering som bør velges. FD er således gjennom høringsrunden spesielt opptatt av å få kommentarer og synspunkter på de konsekvenser som er identifisert og de tiltakene som er skissert.

Regjeringen tar sikte på å legge frem en anbefaling om lokalisering av Forsvarets nye kampfly i løpet av 2010.

HELHETLIG DRØFTING.

Det har vært et tett samarbeid mellom flere regionale og lokale aktører i denne saken. Særlig gjelder dette Ørland og Bjugn kommuner, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Spørsmålet om fremtidig basestruktur i det norske luftforsvaret har vært utredet og drøftet i flere omganger gjennom flere år. Underveis har det skjedd både strukturendringer, endringer i lokalisering og rasjonalisering av den totale virksomheten i Forsvaret. Ikke minst har Trøndelag blitt gjenstand for en betydelig reduksjon i Forsvarets operative- og utdanningsmessige virksomhet. Dette harmonerer dårlig med den viktigheten de allierte legger til grunn ved lagring av en betydelig mengde materiell i regionen.

Forsvaret har lange tradisjoner i Trøndelag og dette har resultert i en betydelig forsvarsvilje generelt og et rekrutteringsområde for ulike forsvarsgrener spesielt. Forsvaret har dessuten vært en betydelig arbeidsplass, særlig for distriktskommunene.

Med unntak av Heimevernet og virksomheten ved Luftkrigsskolen er hovedbasen for Forsvarets virksomhet i Trøndelag i dag lokalisert til Ørland Hovedflystasjon. Omlandet utgjøres av en nærregion som omfattes av Ørland og Bjugn kommuner. Disse kommunene utgjør en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Nabokommunene Åfjord, Rissa og Agdenes er til dels også en del av dette felles bolig og arbeidsmarkedet. Trondheim kommune anses også å inngå i bo- og arbeidsmarkedsregionen gjennom at hurtiggående båter sikrer forsvarlig pendleravstand.

Både Ørland og Bjugn er velfungerende lokalsamfunn der man finner det meste av det man trenger av private og offentlige tjenester. Det er kort vei mellom kommunesentrene Brekstad og Botngård. Når det gjelder offentlig og privat servicetilbud fungerer Brekstad som et sentrum for et større område enn bare Ørland og Bjugn kommuner.

Kommunene arbeider med sikte på å lage sammenhengende velferdstjenester med god kvalitet. Innenfor helse vil man kunne nyte det beste som finnes på markedet i dag med sterkt fokus på forebyggende folkehelse, med gode lokale tilbud og med et regionalt, somatisk helsetilbud på Brekstad med spesialister fra St. Olavs hospital i Trondheim innenfor flere fagretninger.

Ørland/Bjugn har også videregående skole lokalisert i Bjugn. Skolen har et bredt fagtilbud med både almenne og yrkesrettede fag.

Ørland Medisinske Senter er et godt utbygd minisykehus med lege- og spesialisthelsetjeneste, distriktsmedisinsk senter, legevaktssenter, fysioterapi, helsestasjon, jordmor, og tannlege m.m. Fosen distriktsmedisinske senter er et interkommunalt selskap som eies av 7 kommuner på Fosen.

Stasjoneringen av SeaKing redningshelikopter på Ørland hovedflystasjon gir rask transport til St.Olav ved behov.

Det er mange viktige næringspolitiske aspekter ved forsvarssektorens virksomhet. Særlig gjelder dette Forsvarets kjøp av varer og tjenester og omfattende investeringer. Dette fører også til utvikling av et nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv både lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette gjelder også i forhold til virksomheten ved ØHF.

ØHF er i økende grad et teknologisk kompetansemiljø. En lokalisering i nærheten av det høyteknologiske miljøet knyttet til NTNU og SINTEF, samt nærhet til Luftkrigsskolen, innebærer mange fordeler, både i forhold til kompetanseutveksling og i forhold til rekruttering av personell.

Trondheim har landets viktigste kompetansemiljø innen teknologisk utdanning og forskning. Både NTNU, SINTEF og Høgskolen i Trondheim (HiST) er lokalisert i Trondheim. NTNU er i dag landets nest største universitet med omtrent 20 000 studenter og 4 700 ansatte. NTNU markerer seg med en klar hovedprofil innenfor teknisk-naturvitenskapelige fag, men er samtidig et breddeuniversitet med et vidt spekter av fagtilbud. NTNU har et nasjonalt ansvar for teknologi-utdanningen og uteksaminerer ca. 80 prosent av landets sivilingeniører/master i Norge.

SINTEF er Nord-Europas største uavhengige forskningsinstitusjon med ca 1400 ansatte i Trondheim, mens HiST er landets nest største statlige høgskole. HIST er en av få høgskoler i landet med full bredde innen både teknologiske fag og helse- og sosialfag.

Innen flere av sine fagområder konkurrerer forskningsinstitusjonene i verdenseliten.

Det finnes flere eksempler på samarbeidsprosjekter mellom SINTEF og Luftforsvaret bl.a innen miljøteknologi. SINTEF og Luftkrigsskolen har også inngått en samarbeidsavtale om forskning og utvikling.

SINTEF har behov for å kunne forske i samarbeid med militærfaglige miljø, og avtalen med Luftkrigsskolen gir muligheter til å kunne teste ut ideer og konsepter i samband med leveranser til Forsvaret. Samtidig har Luftkrigsskolen nytte av en mer forskningsbasert undervisning.

Forsknings- og utdanningsmiljøene har hatt flere samarbeidsprosjekt med ØHF. Det ligger i tillegg et betydelig potensial for ytterligere samhandling.

Det siste omdømmebarometeret utarbeidet av NHO i 2010 viser at Trondheimsregionen scorer høyere enn de andre storbyregionene når det gjelder attraktivitet som sted å bo, studie- og arbeidssted. Trondheimsregionen oppfattes dessuten som den beste storbyregionen for barn og unge, noe som er i samsvar med oppfatningen av regionen som trygg å bo i.

Undersøkelsen viser at på landsbasis oppfattes Trondheimsregionen å kunne tilby interessante jobber for folk med høy utdanning (79 %), gode forskningsmiljøer (89 %), et bra sted å ta høyere utdanning (96 %), et attraktivt kulturtilbud (78 %) og det er tilrettelagt for aktiv fritid i regionen (84 %).

Til sammen viser dette at bosetting i regionen er attraktivt. Dette vil bidra til å sikre rekruttering av personell og kompetanse ved valg av Ørland som base for Forsvarets nye kampfly.

De siste årene har flere statlige etater og forvaltningsorganer flyttet til eller etablert seg i Trondheim. Etableringen av Domstolsadministrasjonen i 2002 med 90 ansatte, Direktoratet for Arbeidstilsynet og Regionkontoret for arbeidstilsynet i 2006 med ca 130 ansatte og Enova i 2001 med til sammen 54 ansatte har vært vellykkede etableringer hvor regionen vist god rekrutteringsevne.

Luftkrigsskolen har i de senere årene i stadig større grad blitt en viktig del av universitetsmiljøet i Trondheim og har styrket samspillet mellom militærfaglig utdanning og utdanning innenfor andre viktige samfunnsområder. Dette er særlig viktig i forhold til internasjonale operasjoner.

Luftkrigsskolen gjennomfører øvelser på Ørland. Ansatte i Luftforsvaret tar videreutdanning ved Luftkrigsskolen. ØHF og Luftkrigsskolen utveksler kompetanse bl.a. gjennom trening av ulike roller for ansatte i Luftforsvaret. Nærheten har derfor i alle år hatt en svært stor betydning.

Flystasjonen har i løpet av de siste 20 år utviklet seg i retning av å bli en mer integrert del av Ørlandsregionen. Det er mange eksempler på et nært samarbeid mellom Ørland hovedflystasjon, kommunene Ørland og Bjugn og frivillige organisasjoner innen kultur, service- og velferdstiltak. Dette er prosjekter og tiltak som gir gjensidig nytte for befolkningen i Ørland/ Bjugn og de ansatte ved flystasjonen.

Av eksempler kan nevnes:

- Samlokalisering av sanitetsavdelingen ved med Ørland legesenter og Fosen medisinske senter.
- Interkommunalt samarbeid innen brannvern med samarbeid med Brann-, rednings og plasstjenesteavdelingen ved Ørland Flystasjon
- Samarbeid med Fosen næringshage og Fosen vgs om lokalt studietilbud
- Samarbeid om etablering av kulturhuset, Ørland stadion, bibliotek, kommunikasjoner, og barnehagetilbud.
- Skolebesøk og utplassering ved flystasjonen.

Innen kultursektoren er det en rekke eksempler på samarbeidsprosjekter i form av at flystasjonen bidrar med personell, lokaler eller utstyr til ulike arrangementer i regionen, og at arrangementer blir spesielt tilrettelagt for flystasjonens ansatte.

Ørland hovedflystasjon består av følgende enheter:

138 Luftving som er den operative enheten. 138 Luftving består av ledelse og de operative søylene 338-Skvadron med F-16 kampfly, Luftvernartilleribataljon Ørland og Basesett 1.

I tillegg er Westland Sea King MK III redningshelikoptre fra 330-Skvadron stasjonert her med en 15 minutter beredskap (tilstedevakt). 330 skvadronen på Ørland er i praksis underlagt [137. luftving](#) på Rygge flystasjon. Avdelingen er oppsatt med fire helikopterbesetninger samt et teknisk støtteelement.

Totalt sett er basen daglig arbeidsplass for ca 900 personer hvorav ca 600 befal og sivile og ca 300 vernepliktige.

Etablering av en enebase på Ørland vil representere en økning i antall stillinger på anslagsvis 570, fordelt på ca 450 befal, ca 100 sivile og ca 20 vervede. I tillegg vil antall vernepliktige øke med ca 330, men dette er ikke en rekrutteringsutfordring, primært et forlegningsbehov. Det som er viktig å merke seg mht rekruttering, er at dette behovet ikke oppstår over natten, men vil kunne dekkes inn over en periode på inntil 10 år.

Det har lenge vist seg å være uproblematisk å rekruttere til stillinger på Ørland hovedflystasjon. Ved flystasjonen er det pr. 2010 ingen ubesatte stillinger. Av 12 sivile stillinger som har vært utlyst i 2009 og hittil i 2010 har det vært en gjennomsnittlig søkermasse på 25 for hver av stilling.

Geografisk nærhet til Trondheim med et allsidig arbeidsmarked og tilgang til kompetent personell fra utdannings- og forskningsinstitusjoner i regionen vil kunne imøtekomme behovet for personell, kompetanse og rekruttering til Ørland hovedflystasjon. Geografisk avstand muliggjør at flere av flystasjonens ansatte har bolig i Trondheim og arbeidssted på Ørland allerede i dag. Det er godt tilrettelagt for pendling mellom Ørland og Trondheim slik at dette er fullt mulig. For de som velger å etablere seg i Ørland er det altså relativt kort avstand til Trondheim og de kultur- og servicetilbud som en by på denne størrelsen kan tilby.

Hurtigbåttilbudet mellom Brekstad og Trondheim vil i overskuelig framtid være det raskeste bindeleddet mellom Ørland og Trondheim. Dette framstår i dag som et hurtig, komfortabelt og forutsigbart samband.

I dag bruker hurtigbåten ca 55-65 minutter mellom Brekstad og Trondheim, avhengig av stopp underveis. Med utgangspunkt i målsettingen om redusert drivstoffsbruk og utslipp og best mulig reisekomfort er det på kort sikt lite som taler for at denne reisetiden kan reduseres. Imidlertid anses pendling under 1 time innenfor en felles bolig- og arbeidsregion å være akseptabelt. På lengre sikt vil utviklingen i motorteknologi, drivstoffkonsept og skrogtyper vil kunne bidra til å opprettholde dagens korte reisetid, samtidig som en reduserer utslippene og bedrer reisekomforten.

Dersom etterspørselen øker vil det muliggjøre flere avganger som vil gjøre det enda mer fleksibelt å arbeide på Ørland og bo i Trondheim eller omvendt. Dette vil bli tatt opp ved ny anbudsrunde med virkning fra 2014.

Når det gjelder flyforbindelser kan disse med fordel bli bedre. Ved å innlemme Ørland i kortbanenettet vil det økonomiske grunnlaget for flytrafikk forbedres. Man kan for eksempel tenke seg en trekantforbindelse Gardermoen – Værnes – Ørland. Dette vil bli tatt opp i arbeidet med Regional transportplan som nettopp har startet opp.

For perioden 2010-19 er det vedtatt en omfattende veipakke for Fosen med en ramme på 1,3 mrd kr. Investeringene vil bidra til en betydelig oppgradering av hovedforbindelsene til/fra og på Fosenhalvøya, inkl. Ørland og vil bidra til en ytterligere regionforstørring både regionalt på Fosen og i forhold til Trondheimsregionen.

Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen (omfatter 11 samarbeidende kommuner og Sør-Trøndelag Fylkeskommune) har fastslått at satsing på kommunikasjon for å øke pendlerområdet som kan nå Trondheim på en time er avgjørende og en strategisk viktig satsing for regionen.

Flytrafikken over Ørland behøver ikke ta spesielle hensyn til eller begrenses av sivil luftfart. Avinor Trondheim Lufthavn Værnes samarbeider godt med Ørland hovedflystasjon og opplever ingen hindringer i den sivile luftfarten. Dette til tross for stor treningsaktivitet på Ørland. Trondheim Lufthavn Værnes er dessuten alternativ landingsplass for jagerfly fra Ørland.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJONER.

Den helhetlige drøftingen tar i stor grad utgangspunkt i dagens situasjon, samtidig som det er pekt på en del forhold som bidrar til å forsterke rammebetingelsene for Forsvarets virksomhet og tilstedeværelse i Trøndelag og Midt-Norge i mange år fremover. Det er viktig at beslutningene om fremtidig basestruktur tar utgangspunkt i et perspektiv på samfunnsutviklingen som ligger minst 10-15 år frem i tid, samt det forhold at den betydelige investeringen som gjør i forbindelse med nye kampfly blir mest mulig bærekraftig både funksjonelt, økonomisk og miljømessig over tid.

Utredningsrapporten fra Forsvarsdepartementet konkluderer på flere områder at Ørland er meget godt egnet til å være fremtidens flybase for det norske Forsvaret. Med sine lange forsvarstradisjoner er Trøndelag og Midt-Norge svært godt rustet til å ta i mot Forsvarets nye kampfly med nødvendig infrastruktur og personell. En videreutvikling av Ørland som

fremtidig kampflybase i en svært livskraftig storbyregion, vil også bidra til at Luftforsvaret får fremtidsrettet tilgang til sterke forsknings- og utdanningsmiljø, innovativt næringsliv og kulturliv og sikre at de forpliktelser som ligger i alliert forhåndslagring blir opprettholdt.

Fylkesrådmannen har unnlatt å kommentere rene militærfaglige problemstillinger, men vil vise til Uredningsrapporten fra Forsvarsdepartementet og egen uttalelse fra Ørland Hovedflystasjon. Allikevel vil fylkesrådmannen peke på at en del konklusjoner i rapporten knyttet til støy, påvirkning på ytre miljø, investeringsbehov og driftskostnader bør utredes grundigere.

Det er dokumentert i rapporten at en nedlegging av virksomheten ved ØHF vil få svært store lokale og regionale konsekvenser både knyttet til ansatte, til leveransevirksomheten og til den kommunale virksomheten. Etter fylkesrådmannens oppfatning er det grunn til å understreke at et bortfall av 900 arbeidsplasser også vil få store sosiale og funksjonelle konsekvenser for lokalsamfunnet. Konsekvensene vil også kunne bli svært store for Luftforsvaret ved at dagens tilknytning til det store kompetansemiljøet i Trondheim vil kunne reduseres betydelig.

Fylkesrådmannen mener at det er udiskutabelt at rekrutteringsgrunnlaget med utgangspunkt i storbyregionen Trondheim både for personell ved ØHF og for personellets familier er best av samtlige alternativ..

Med utgangspunkt i vurderingene vil fylkesrådmannen oppsummere følgende som vi mener har relevans for Ørlands evne til å rekruttere nøkkelpersonell:

- Ørland og Bjugn kommuner utgjør en typisk tettstedsregion med stabilt folketall, stabilt og forholdsvis variert næringsliv og et service- og kulturtilbud som er godt utbygd og attraktivt.
- Ørland/ Bjugn ligger i utkanten av storbyregionen Trondheim, som anses å være en av landets mest attraktive regioner, med et mangfold av høyere utdanningstilbud, spesialisert arbeidsliv og rikt kulturtilbud.
- Hurtigbåtforbindelsen med ca 1 times reisetid er et effektivt bindeledd mellom Ørland og Trondheim sentrum, og gjør det mulig med daglige arbeidsreiser i begge retninger. Dette bidrar til stor fleksibilitet i valget av bosted for familier som er tilknyttet Ørland hovedflystasjon.
- Det har ikke vært problemer knyttet til rekruttering av nøkkelpersonell på Ørland hovedflystasjon hittil. Det er stort utvalg i søkere på sivile stillinger. Store deler av personellet har flyttet til Ørlandsregionen fra andre deler av landet og blitt boende der.
- En hovedflystasjon er i økende grad et høyteknologisk kompetansemiljø. Det vil etter vår vurdering være mange fordeler med en lokalisering i nærheten av det høyteknologiske miljøet knyttet til NTNU og SINTEF, samt nærhet til Luftkrigsskolen, også med tanke på rekruttering av personell.

Fylkesrådmannen vil oppsummert hevde at lokalisering av base for nye kampfly ved Ørland Hovedflystasjon med QRA i nord vil gi en optimal, robust og fremtidsrettet løsning både samfunnsøkonomisk og militærfaglig.

Fylkesrådmannen mener også at sett i et lengre perspektiv bør lokaliseringen av enebase for nye kampfly også kan innebære at en samling av strategiske funksjoner og ledelsesfunksjoner i Luftforsvaret bør vurderes.. Etablering av en enebase på Ørland og Luftkrigsskolens lokalisering i Trondheim bør gi spennende perspektiver i tilknytning til dette.

SØR-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

SAKSPROTOKOLL

Høring lokalisering av kampflybase

Behandlet av	Møtedato	Saknr
Fylkesutvalget	18.05.2010	174/2010

Saksbehandler: Tore Kiste

Arkivsak: 201007348

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 18.05.2010 sak 174/2010

Protokoll

Følgende forslag ble fremmet:

1. DNA,SP,SV,H,KRF,FRP v/fylkesordfører Tore O. Sandvik(DNA):

FORSLAG TIL HØRINGSUTTALELSE :

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Utredningsrapportens konklusjon om at Ørland Hovedflystasjon er meget tilfredsstillende som enebase for styrkeproduksjon av nye kampfly i det norske forsvaret.

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg også til konklusjonen om at Ørland som enebase med QRA i nord vil være godt egnet i forhold til operative behov og vil hevde at dette vil gi en optimal, robust og fremtidsrettet løsning både samfunnsøkonomisk og militærfaglig.

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil særlig peke på at virksomheten ved Ørland Hovedflystasjon er en integrert del av storbyregionen Trondheim med de betydelige fortrinn dette gir både i forhold til felles bo- og arbeidsmarked, nasjonale forsknings- og utdanningsmiljø, rekruttering og øvrige samfunnsfunksjoner.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener at det er dokumentert i rapporten at en nedlegging av virksomheten ved ØHF vil få svært store lokale og regionale konsekvenser både knyttet til ansatte, til leveransevirksomheten og til den kommunale virksomheten. Fylkeskommunen vil peke på at et bortfall av 900 arbeidsplasser også vil få store sosiale og funksjonelle konsekvenser for lokalsamfunnet. Konsekvensene vil også kunne bli svært store for Luftforsvaret ved at dagens tilknytning til det store kompetansemiljøet i Trondheim vil kunne reduseres betydelig. Fylkeskommunen mener det også må foretas en sammenligning av restverdien, herunder kostnader ved tilbakeføring, for anleggene i Bodø og Ørland. Dette for å komplettere kostnadsbildet.

Sør-Trøndelag fylkeskommune finner det underlig at støyrapporten har lagt ulike forutsetninger til grunn for Bodø og Ørland. Det er oppsiktsvekkende når det legges inn en 30 grader sving for å dempe støyutfordringer i Bodø, mens en slik løsning ikke blir vurdert på Ørland, selv om dette åpenbart lar seg gjøre. Høringssvaret fra ØHF peker også på at en slik prosedyreendring lar seg gjøre, og er støy- og kostnadsbesparende. Sør-Trøndelag fylkeskommune vil også peke på at det også vil være naturlig å belyse utfordringer knyttet til utendørs støy, og samlet støybelastning fra både militær og sivil luftfart ved alle de tre alternativene.

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil til slutt peke på at beslutningen om lokalisering av framtidig kampflybase er en så stor og viktig sak at det må være åpenhet om data og forutsetninger som danner grunnlag for anbefalinger og beslutninger, slik at disse kan etterprøves. Dette gjelder både støydata og økonomiske beregninger som også involverer kostnader for andre samfunnsaktører som Avinor.

Votering:

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

FORSLAG TIL HØRINGSUTTALELSE :

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Utredningsrapportens konklusjon om at Ørland Hovedflystasjon er meget tilfredsstillende som enebase for styrkeproduksjon av nye kampfly i det norske forsvaret.

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg også til konklusjonen om at Ørland som enebase med QRA i nord vil være godt egnet i forhold til operative behov og vil hevde at dette vil gi en optimal, robust og fremtidsrettet løsning både samfunnsøkonomisk og militærfaglig.

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil særlig peke på at virksomheten ved Ørland Hovedflystasjon er en integrert del av storbyregionen Trondheim med de betydelige fortrinn dette gir både i forhold til felles bo- og arbeidsmarked, nasjonale forsknings- og utdanningsmiljø, rekruttering og øvrige samfunnsfunksjoner.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener at det er dokumentert i rapporten at en nedlegging av virksomheten ved ØHF vil få svært store lokale og regionale konsekvenser både knyttet til ansatte, til leveransevirksomheten og til den kommunale virksomheten. Fylkeskommunen vil peke på at et bortfall av 900 arbeidsplasser også vil få store sosiale og funksjonelle konsekvenser for lokalsamfunnet. Konsekvensene vil også kunne bli svært store for Luftforsvaret ved at dagens tilknytning til det store kompetansemiljøet i Trondheim vil kunne reduseres betydelig. Fylkeskommunen mener det også må foretas en sammenligning av restverdien, herunder kostnader ved tilbakeføring, for anleggene i Bodø og Ørland. Dette for å komplettere kostnadsbildet.

Sør-Trøndelag fylkeskommune finner det underlig at støyrapporten har lagt ulike forutsetninger til grunn for Bodø og Ørland. Det er oppsiktsvekkende når det legges inn en 30 grader sving for å dempe støyutfordringer i Bodø, mens en slik løsning ikke blir vurdert på Ørland, selv om dette åpenbart lar seg gjøre. Høringssvaret fra ØHF peker også på at en slik

prosedyreendring lar seg gjøre, og er støy- og kostnadsbesparende. Sør-Trøndelag fylkeskommune vil også peke på at det også vil være naturlig å belyse utfordringer knyttet til utendørs støy, og samlet støybelastning fra både militær og sivil luftfart ved alle de tre alternativene.

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil til slutt peke på at beslutningen om lokalisering av framtidig kampflybase er en så stor og viktig sak at det må være åpenhet om data og forutsetninger som danner grunnlag for anbefalinger og beslutninger, slik at disse kan etterprøves. Dette gjelder både støydata og økonomiske beregninger som også involverer kostnader for andre samfunnsaktører som Avinor.